

***ВИДАННЯ ТВОРІВ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
У ФОНДІ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА***

Укладання та оформлення Г. В. Великодна

*Ні! Я жива! Я буду вічно жити!
Я в серці маю те, що не вмирає ...*

25 лютого виповнюється 150 років від дня народження видатної української письменниці, перекладачки, громадської і культурної діячки Лесі Українки (1871–1913). У дев'ятирічному віці дівчинка написала свій перший вірш «Надія». Відтоді вона починає займатися літературною діяльністю. Справжнє ім'я письменниці Лариса Петрівна Косач, але за порадою матері, Олени Пчілки, підписувалася псевдонімом «Леся Українка». Її перші твори друкували в часописах «Зоря», «Дзвінок», «Буковина», «Життя й Слово», «Киевская старина», «Южные записки», «Літературно-науковий вісник», «Нова громада», «Дзвін», «Рідний край» тощо, а деякі виходили окремими виданнями.

У фонді Наукової бібліотеки Одеського національного університету імені І. І. Мечникова зберігаються прижиттєві та рідкісні видання окремих творів Лесі Українки та перших зібрань її творів, а також мініатюрні й малоформатні видання кінця ХХ ст.

Перші та рідкісні видання творів Лесі Українки

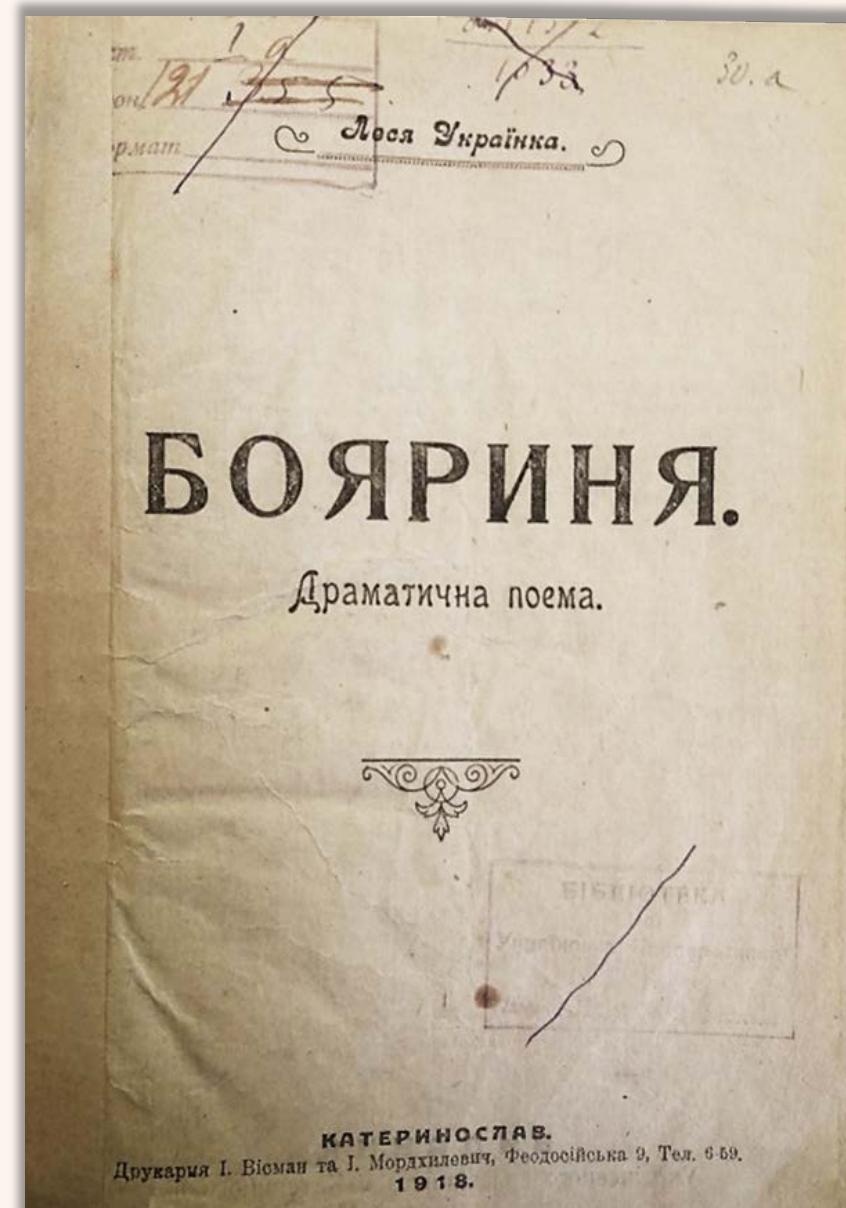
Серед прижиттєвих видань творів Лесі Українки, що зберігаються у фонді Наукової бібліотеки, можна назвати збірку «На крилах пісень», надруковану в жовтні 1904 р. у Києві (перше видання вийшло друком у Львові на початку 1893 р.). Твори збірника надруковані українською мовою у транслітерації символами старої російської орфографії. Книга складається з 69-ти поезій і трьох поем, більшість віршів об'єднані в цикли. Один із циклів збірки називається «Подорож до моря», він виник внаслідок подорожі Лесі Українки до Одеси. Вперше письменниця приїхала до Одеси влітку 1888 р. на лікування та неодноразово відвідувала місто.

Леся Українка. На крилах пісень : збирнык творив. — Киев : тип. Петра Барского, 1904.

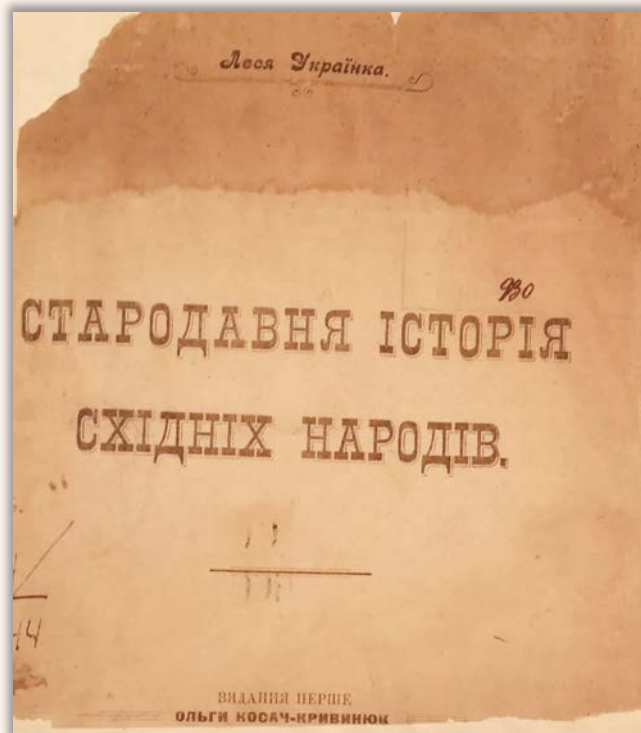
До п'ятої річниці смерті Лесі Українки у Катеринославі (нині – Дніпрі) окремими виданнями опубліковано «Бояриню» і «Стародавню історію східних народів».

Драматична поема «Бояриня» Лесі Українки, написана впродовж трьох днів (27–29 квітня 1910) у м. Хельвані (біля Каїра, Єгипет-Міср), де письменниця лікувалася від сухот. За життя Лесі Українки «Бояриня» не друкувалася. Вперше поема вийшла в 1914 р., по смерті письменниці, в київському журналі «Рідний край» (ч.1–6). Окремою книжкою твір вийшов у 1918 р. та в 1923 р. в Катеринославі. У фонді Наукової бібліотеки зберігається перше видання (1918) окремою книжкою.

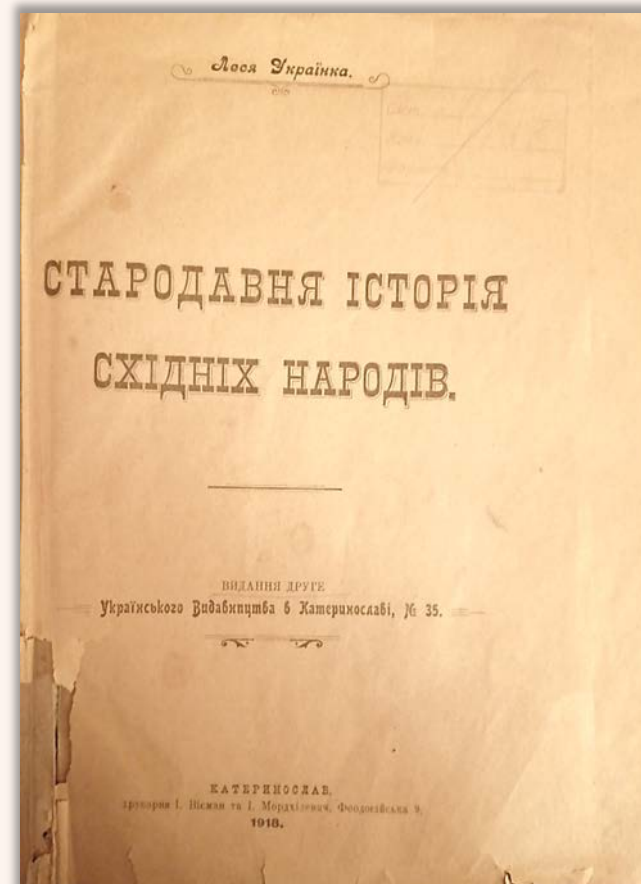
Леся Українка. Бояриня : драматична поема. – Катеринослав : друкарня І. Вісман та І. Мордхилевич, 1918.

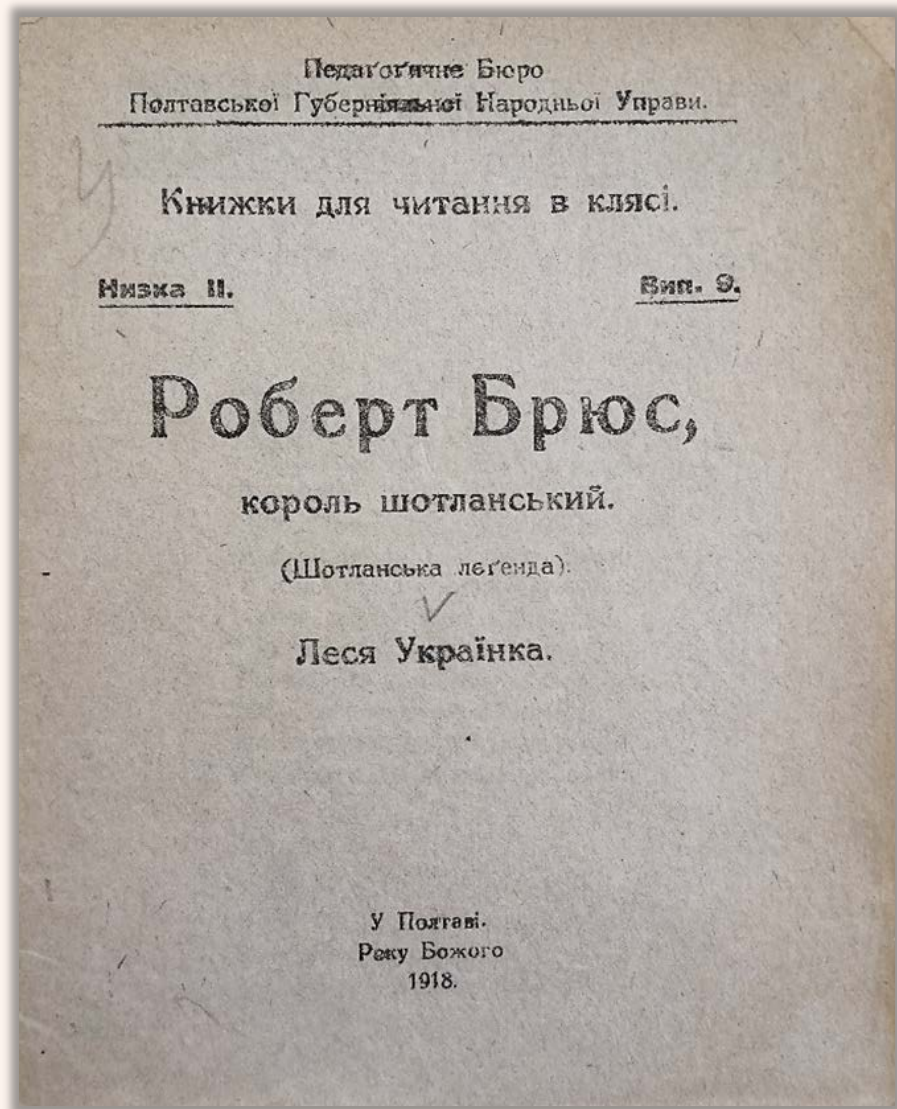
В історіографічній спадщині Лесі Українки помітне місце займає «Стародавня історія східних народів» – перший україномовний підручник із стародавнього сходознавства. Праця написана 19-річною Лесею Українкою як посібник для навчання її молодшої сестри Ольги Косач-Кривинюк. Лише у 1918 р. у Катеринославі «Стародавня історія східних народів» вийшла друком спочатку коштом Ольги Косач-Кривинюк з власною передмовою, а вдруге – як одна з книжок серійного видання Українського кооперативного видавництва. У фонді Наукової бібліотеки зберігаються обидва примірники праці Лесі Українки, що нині є великим раритетом.

Леся Українка. Стародавня історія східних народів. – Вид. 1 Ольги Косач-Кривинюк. – Катеринослав : друк. І. Висьман та І. Мордхілевич. – 1918.

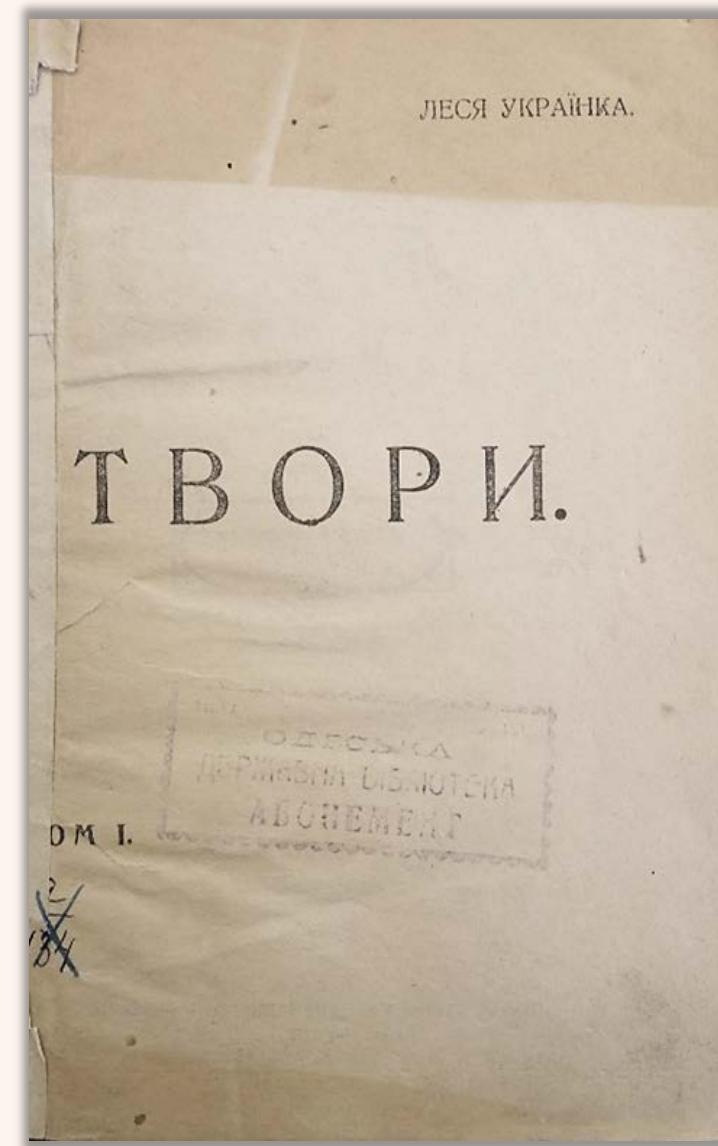
Леся Українка. Стародавня історія східних народів. – Вид. 2 Українського видавництва в Катеринославі. – Катеринослав : друк. І. Висьман та І. Мордхілевич. – 1918.

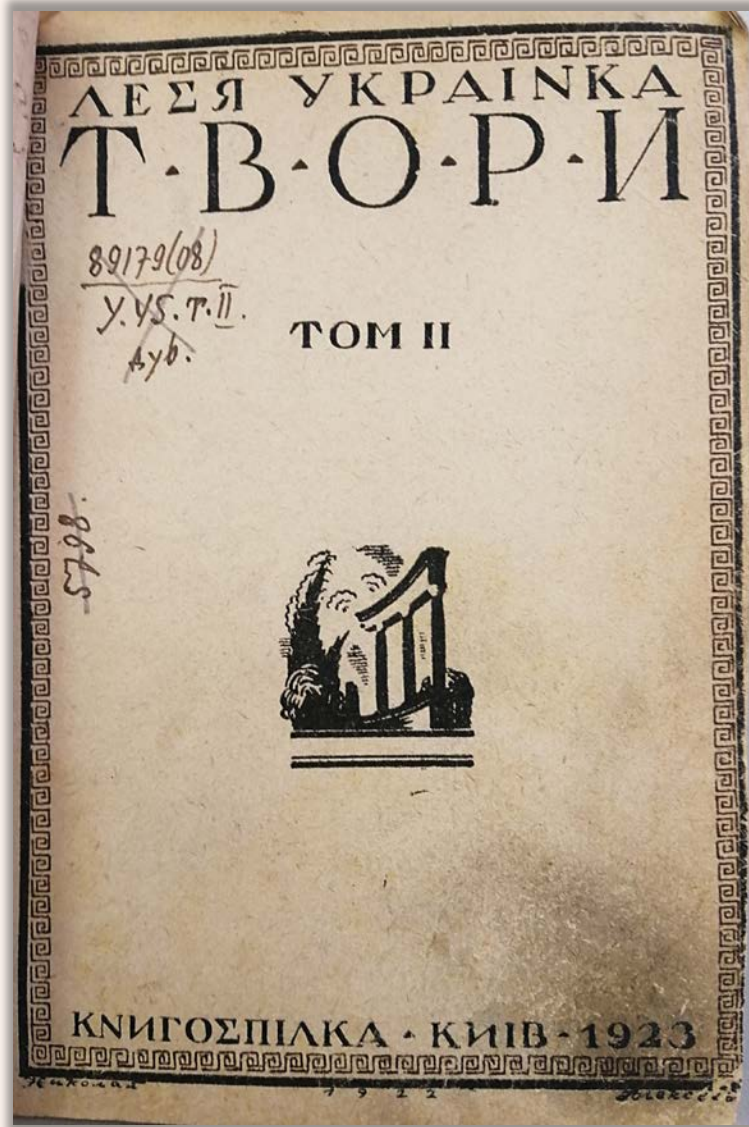
У Полтаві 1918 р. вийшло друком видання «Віночок» у серії «Книжки для читання в класі», що містило твори українських письменників. У 9-му випуску видання вийшла поема Лесі Українки «Роберт Брюс, король шотландський». Письменниця закінчила твір влітку 1893 р. в Гадячі з посвятою дядькові Михайлу Драгоманову. Окремим виданням поема вперше вийшла у 1894 р.

Леся Українка. Роберт Брюс, король шотландський (Шотландська легенда). – У Полтаві : друк. І. Л. Фрішберга, 1918. – (Сер.: Книжки для читання в класі, Низка 2 : Твори рідних письменників, вип. 9 / Педагогічне бюро Полтавської Губерніальної Народної Управи).

Ще за життя Лесі Українки здійснювалася спроба повного видання творів письменниці. У київському видавництві «Дзвін» 1911 р. вийшов лише перший том «Творів». У видавництві «Друкар» 1918 р., уже по смерті Лесі Українки, також було видано лише перший том творів, до якого ввійшли три драми: «Кассандра» (1907), «У пущі» (1909), «Камінний господар» (1912), без вступної статті, приміток та текстологічного опрацювання. У фонді Наукової бібліотеки зберігається видання «Друкаря».

Леся Українка. Твори [Кассандра; У пущі; Камінний господар]. – Київ : печатня видавн. Т-ва «Друкар», 1918. – Т. 1 : [Драматичні твори].

Першою серйозною спробою зібрати, опрацювати й видати літературну спадщину Лесі Українки стало видання «Творів» у семи томах. Видання творів письменниці впродовж 1923–1925 рр. здійснило видавництво «Книгоспілка», приурочивши його до десятиріччя від дня смерті письменниці. Видання вийшло накладом 3000 примірників. У фонді Наукової бібліотеки зберігаються другий, п'ятий і сьомий томи «Творів», видані у Київській Філії.

Леся Українка. Твори : в 7 т. – Харків – Київ : Книгоспілка, 1923-1925.

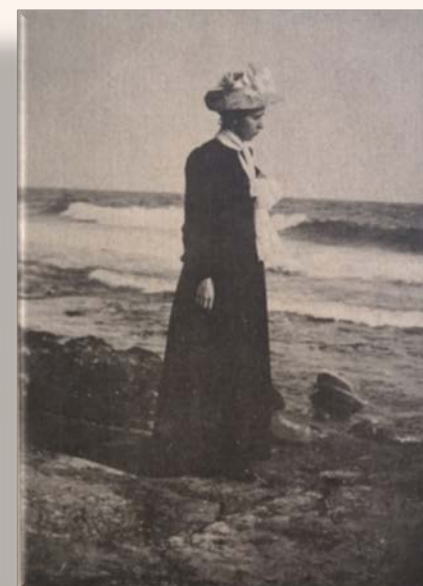
У 1927–1930 рр. у видавництві «Книгоспілка» виходять друком «Твори» Лесі Українки у 12-ти томах. До роботи над цими виданнями залучалися найкращі фахівці: К. Квітка, М. Зеров, П. Филипович, А. Ніковський, О. Бургарт, В. Петров, М. Драй-Хмара, П. Рулін, О. Білецький, Є. Ненадкевич та ін. Над оформленням обкладинки працював Н. Алексєєв. У Науковій бібліотеці зберігаються декілька комплектів 12-томного видання.

Ці перші багатотомні видання творів Лесі Українки давали великий і серйозний матеріал для наступного вивчення творчої спадщини поетеси і заклали підвалини наступних видань її творів.

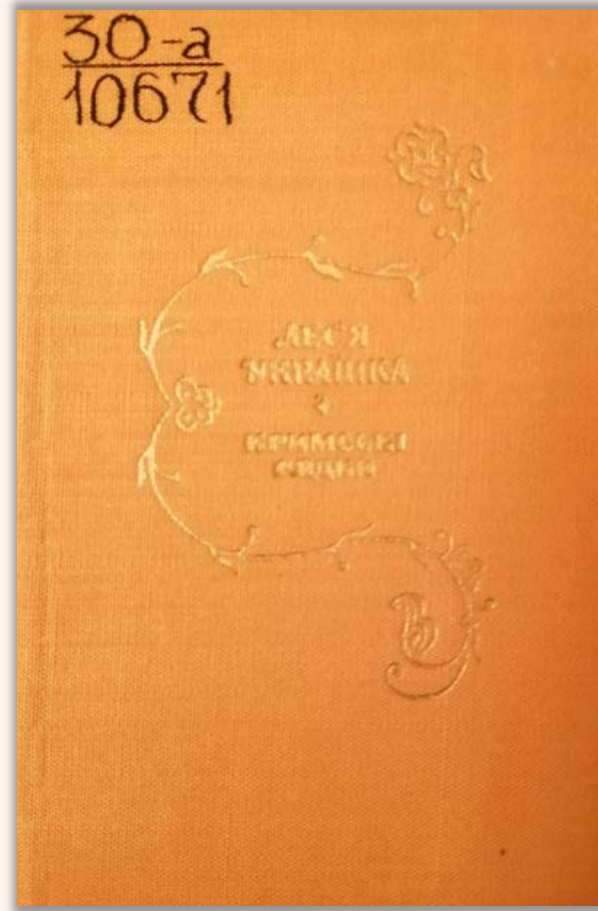
Леся Українка. Твори : [в 12 т.] / за заг. ред. В. Якубського. – К. : Книгоспілка, 1927 – 1930.

У примірниках 12-томного видання «Творів» зберіглася ціла галерея портретів Лесі Українки

Мініатюрні та малоформатні видання творів Лесі Українки

До 100-річчя від дня народження Лесі Українки в Сімферополі було надруковано малоформатне видання «Кримські рядки» (125x80 мм). Над оформленням книги працював кримський художник Юрій Миколайович Белькович. Видання підписано до друку 22.02.1971 р. Вийшло накладом 30 000 примірників.

Леся Українка. Кримські рядки. – Сімферополь : вид-во «Крим», 1971.

Окрасою книжкового фонду Наукової бібліотеки є три мініатюрні видання (84х63 мм): «На крилах пісень», «Триптих» та «Переклади з Генріха Гейне». Надруковані вони до 110-річчя від дня народження Лесі Українки львівським видавництвом «Вища школа» в 1981 р. Укладачем цих видань стала доктор філологічних наук професор Л. І. Міщенко, літературознавець, спеціаліст з історії й теорії української літератури та театру. Видання вийшли накладом 5000 примірників.

Леся Українка. На крилах пісень. – Львів : «Вища школа», вид-во при Львівському унів-ті, 1981.

Леся Українка. Триптих. Франко, Іван. Леся Українка. – Львів : «Вища школа», вид-во при Львівському унів-ті, 1981.

Леся Українка. Переклади з Генріха Гейне. – Львів : «Вища школа», вид-во при Львівському унів-ті, 1981.

ЛЕСЯ
УКРАИНКА

ПРЕДРАССВЕТНЫЕ
ОГНИ

У фонді Наукової бібліотеки зберігається малоформатне видання «Предрассветные огни» (120x80 мм) видане у Москві 1988 р. Над виданням працювали редактор В. Максимов, художній редактор В. Серебряков, технічний редактор Г. Мойсєєва, коректори Л. Лобанова та Н. Яковлева. Видання підписано до друку 05.07.1988 р. Вийшло накладом 5000 примірників.

Лесья Українка. Предрассветные огни : лирика / Пер. с укр., сост. Евгения Дейч ; худож. И. Махов. – М. : Худож. лит., 1988.

*При використанні матеріалів посилання на офіційний сайт
Наукової бібліотеки Одеського національного університету
імені І. І. Мечникова є обов'язковим!*